

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І.МЕЧНИКОВА

Філософський факультет
Кафедра культурології

Савченко В.В.

Робоча програма і методичні вказівки
до курсу
«Історія образотворчого мистецтва»
для студентів культурологічного відділення
філософського факультету

(згідно з вимогами кредитно-модульної системи)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА
2010

УДК 72/76(093)(075.8)
ББК 85.103я73
Р 584

Робоча програма і методичні вказівки до курсу “Історія образотворчого мистецтва” для студентів-культурологів філософського факультету ОНУ.

Автор:

В.В. Савченко,
кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри культурології

Рецензенти:

М.М. Верніков,
доктор філософських наук, професор

Н.Р. Кубриш,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою
філософського факультету ОНУ імені І.І.
Мечникова.
Протокол № 2 від 15.10.09 р.

ВСТУП

Навчальна дисципліна „Історія образотворчого мистецтва” є однією з базових у підготовці фахівців за спеціальністю “культурологія”. Спираючись на знання студентів з таких дисциплін, як “Історія філософії”, “Історія української культури”, “Історія зарубіжної культури”, цей навчальний курс розкриває особливості світосприйняття людини у різні часи на прикладах творів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та архітектури різних епох, стилів, напрямків. Водночас курс готує основу щодо подальшого поглибленого вивчення таких дисциплін, як «Естетика», «Історія кіно», «Історія дизайну», «Культура ХХ століття», «Філософія культури».

Метою викладання теоретичного курсу „Історія образотворчого мистецтва” є вивчення однієї з базових навчальних дисциплін в освіті студентів-культурологів, що є спрямованою на формування їхньої загальної художньої культури і розвитку професійної ерудиції. Знайомство з основними теоретичними поняттями мистецтвознавства, особливостями історичних етапів світової образотворчості, декоративно-ужиткового мистецтва та архітектури, пам’ятками світової культури допоможе студентам оволодіти належним рівнем методичної готовності до професійної діяльності, виховати високий рівень художньо-естетичного смаку, креативний підхід у поєднанні традицій та новацій у професійній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни:

- засвоєння історії образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва та архітектури від первісного до Новітнього часу;
- розуміння специфіки візуально-просторових мистецтв у системі художньої діяльності людства;
- формування широкого гуманістичного світогляду.

Студент повинен знати:

- основні теоретичні поняття мистецтвознавства та естетики, що стосуються специфіки візуально-просторових мистецтв;
- основні історичні етапи розвитку образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва та архітектури;
- основні стилі, напрямки та течії у розвитку образотворчого мистецтва;
- основні пам’ятки образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва і архітектури та імена їхніх авторів.

Студент повинен вміти:

- розуміти специфіку художнього образу;
- пояснювати закономірності розвитку та трансформацій образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва та архітектури;
- аналізувати конкретні твори та тенденції розвитку мистецтва минулого і сучасності.

Наприкінці програми наведено список творів образотворчого мистецтва, рекомендованих для ознайомлення (відповідно до періодів і стилів, які виокремлюються в історії образотворчого мистецтва), літератури (основної і додаткової щодо вивчення курсу) та вимоги до модулю.

Згідно з навчальним планом предмет «Історія образотворчого мистецтва» вивчається упродовж третього, четвертого і п'ятого семестру денної форми навчання. Курс розраховано на 92 години аудиторних (лекційних) занять.

2. СТРУКТУРА КУРСУ І ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

№	Назви модулів і тем	Кількість годин	
		Лекції	Семінари
Заліковий кредит 1. Модуль 1.			
1.	Введення до історичного вивчення мистецтва. Види і жанри мистецтва.	2	
2.	Первісне мистецтво.	2	
3.	Мистецтво Стародавнього Єгипту.	6	
4.	Егейське мистецтво. Крит і Мікени.	2	
5.	Мистецтво Стародавньої Греції. Гомерівський період. Архаїка. Період класики. Чорнофігурний та червонофігурний вазопис. Особливості просторового рішення. Ордер в архітектурі Стародавньої Греції. Архітектура Афінського Акрополю. Канон у скульптурі. Елліністичне мистецтво.	6	
6.	Мистецтво Стародавнього Риму. Архітектура: Пантеон, Колізей, арки, колони. Скульптура. Живопис. Портрет у мистецтві Стародавнього Риму.	4	
7.	Мистецтво Візантії. Типи храмів. Символіка. Система розпису храму. Особливості техніки мозаїки, фрески.	2	
8.	Мозаїки Св. Софії Київської. Система та символіка. Синтез мистецтв. Основні іконографічні мотиви іконопису.	2	
9.	Мистецтво Давньої Русі. Іконостас. Символіка. Творчість Андрія Рубльова. Феофана Грека, Діонісія, Симона Ушакова.	2	

10.	Мистецтво Європи Середніх віків. Романське мистецтво.	2	
11.	Готика. Архітектура. Скульптура. Вітраж.	2	
Заліковий кредит 2. Модуль 2.			
12.	Мистецтво Ренесансу: Треченто.	2	
13.	Мистецтво Ренесансу: Кватроченто.	2	
14.	Мистецтво Високого Відродження. Творчість Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело. Відродження у Венеції. Тіціан.	4	
15.	Скульптура Ренесансу. Мікеланджело, Донателло, Вероккіо.	2	
16.	Мистецтво маньєризму.	2	
17.	Мистецтво Північного Відродження. Нідерланди.	2	
18.	Мистецтво Північного Відродження. Германія. Франція.	2	
19.	Бароко. Архітектура. Скульптура.	4	
20.	Бароко. Живопис	4	
21.	Класицизм. Архітектура. Живопис.	2	
22.	Італійське мистецтво 18 ст. Ф.Гварді. Д.Б.Тьєполо. Французьке мистецтво 18 ст. А.Ватто, Ж.О.Фрагонар, Ж.-Б.Грез, Ж.Б.С.Шарден, Ж.-А.Гудон. Англійське мистецтво 18 ст. У.Хогарт. Т.Гейнсборо. Д.Рейнольдс. Французький класицизм останньої чверті 18 – першої третини 19 ст. Ж. Л.Давід. Ж.-Л. Д. Енгр.	4	
Заліковий кредит 3. Модуль 3.			
23.	Романтизм 20-30-х рр.. 19 ст. Т.Жеріко. Е. Делакруа.	2	
24.	Реалізм 19 ст. Ж.-Ф. Мілле. О. Домьє. Г. Курбе. Барбизонці. К.Коро.	2	
25.	Імпресіонізм: К.Моне, Е.Мане, Е.Дега, О.Ренуар, К.Піссарро, А.Сіслей.	2	
26.	Постімпресіонізм: П.Сезанн, В.Ван Гог, П.Гоген.	2	
27.	Фовізм: А.Матісс, А.Марке. Кубізм: П.Пікассо, Ж.Брак. Футуризм Італії: У.Боччоне, К.Карра, Д.Балла, Д.Северині. Дадаїзм, сюрреалізм: Ф.Пікабіа, М.Дюшан, С.Далі.	4	

28.	Передвижництво. Пейзажний живопис передвижників (О.Саврасов, І.Шишкін, А.Куїнджі, В.Полєнов, І.Левітан, К.Костанді). Історичний живопис В.Сурикова. Творчість І.Рєпіна.	2	
29.	Стиль модерн. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Синтез мистецтв. Символізм.	2	
30.	Ретроспективізм об'єднання «Мир искусства». Творчість В. Серова, М. Врубеля, В. Васнецова, О. Мурашка. Візантизм М. Бойчука. Риси модерну в живописі Ф. Кричевського.	4	
31.	Неопримітивізм: М. Шагал. Аналітичний живопис: П. Філонов. Абстракціонізм: В. Кандинський. Супрематизм: К. Малевич. Футуризм: Д.Бурлюк, О.Богомазов. Неопримітивізм та промінізм: М.Ларіонов і Н.Гончарова. Контррельєфи О.Архипенка.	6	
32.	Одеса як художній центр, її історія («Південноросійські» та «незалежні», Товариство ім. К.К.Костанді).	2	
33.	Одеса як художній центр, її сучасність. Розмаїття напрямів і течій в Одеській школі малярства. Графіка, скульптура, новітні форми візуального мистецтва Одеси.	2	

3. ПРОГРАМА КУРСУ І ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАЛКОВИЙ КРЕДИТ 1 (3 семестр)

МОДУЛЬ І

Змістовний модуль 1.

Тема: Введення до історичного вивчення мистецтва. Види і жанри мистецтва. Первісне мистецтво. Основні етапи розвитку. Мистецтво Стародавнього Єгипту.

- Морфологія мистецтва. Поняття синтезу мистецтв.
- Первісне мистецтво різних періодів.
- Мистецтво Стародавнього Єгипту. Особливості архітектури. Піраміди, сфінкс. Храми в Луксорі та Карнаку.
- Особливості живопису та скульптури Стародавнього Єгипту. Зображення людини в образотворчому мистецтві Єгипту.
- Мистецтво періоду правління Ехнатона. (Амарнський період).

Змістовний модуль 2.

Тема: Мистецтво Стародавньої Греції та Риму.

- Крито-мікенське мистецтво. Архітектура Кносського палацу. Пластика. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.

- Грецька архаїка. Скульптура (кори та куроси).
- Грецька класика. Архітектура. Ордер в архітектурі. Скульптура періодів ранньої, зрілої та пізньої класики.
- Елліністичне мистецтво.
- Чорнофігурний та червонофігурний вазопис.
- Портрет в мистецтві Стародавнього Риму.
- Мистецтво Стародавнього Риму 2 ст. н.е. Колона Траяна. Пантеон.
- Помпейські розписи.

Змістовний модуль 3.

Тема: Мистецтво Візантії та Київської Русі. Мистецтво Європи середніх віків.

- Мистецтво Візантії. Собор Св. Софії у Константинополі. Особливості архітектури. Мозаїки, фрески.
- Собор Св. Софії у Києві. Архітектура. Символіка.
- Мозаїки Св. Софії Київської. Система та символіка. Синтез мистецтв.
- Мова давньої ікони. Особливості просторового, часового та кольорового рішення. Іконостас. Структура та символіка.
- Романська архітектура. Синтез мистецтв. Особливості конструкції храму. Символіка.
- Готична архітектура. Особливості конструкції храму. Вітражі. Готична скульптура.

ЗАЛКОВИЙ КРЕДИТ 2 (4 семестр)

МОДУЛЬ II

Змістовний модуль 4.

Тема: Мистецтво Ренесансу в Італії. Маньєризм.

- Проторенесанс. Треченто (14 ст.): Джотто.
- Раннє Відродження. Кватроченто (15 ст.): Мазаччо, Ботичеллі, Донателло, Пьєро дела Франческо, Мантенья, Джорджоне.
- Високий Ренесанс. Чинквеченто (16 ст.): Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.
- Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.

Змістовний модуль 5.

Тема: Північне Відродження.

- Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р.Ван дер Вейден, І.Босх. Творчість П. Брейгеля.
- Мистецтво Германії: А.Дюрер, М.Грюневальд, Л.Кранах, Г.Гольбейн, Бальдунг Грін.

Змістовний модуль 6.

Тема: Мистецтво Європи 17 - 18 століть. Бароко та класицизм.

- Бароко. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
- Класицизм. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис.

- Фламандське мистецтво 17 ст.: П.П.Рубенс, Я.Йорданс. Портретна творчість Ван Дейка.
- Мистецтво Голландії 17 ст. Франс Хальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів живопису. Творчість Рембрандта: біблійна та міфологічна тематика. Творчість Вермеєра Дельфтського.
- Французьке мистецтво 17 ст.: Н. Пуссен, К. Лоррен.
- Мистецтво Італії 18 ст.: Ф. Гварді. Д.А.Каналетто, Д.Б.Тьєполо.
- Мистецтво Франції 18 ст.: А.Ватто, Ж.О.Фрагонар, Ж.-Б.Грез, Ж.Б.С.Шарден, Ж.-А.Гудон.
- Англійське мистецтво 18 ст.: У. Хогарт, Т.Гейнсборо, Д.Рейнолдс.
- Французький класицизм останньої чверті 18 – першої третини 19 ст. Ж.Л. Давід. Ж.-Л. Д. Енгр.

ЗАЛКОВИЙ КРЕДИТ 3 (5 семестр)

МОДУЛЬ III

Змістовний модуль 7.

Тема: Мистецтво Європи 19 – початку 20 століть.

- Романтизм 20-30-х рр. 19 ст. Т.Жеріко. Е.Делакруа.
- Реалізм 19 ст. Ж.Ф.Мілле. О.Домьє. Г.Курбе. Барбізонці. К.Коро.
- Імпресіонізм: К.Моне, Е.Мане, Е.Дега, О.Ренуар, К.Піссарро, А.Сіслей.
- Постімпресіонізм: П.Сезанн, В.Ван Гог, П.Гоген.
- Фовізм: А. Матісс, А. Марке. Кубізм: П. Пікассо, Ж. Брак.
- Футуризм Італії: У. Боччоне, К. Карра, Д. Балла, Д. Северіні.
- Дадаїзм, сюрреалізм: Ф. Пікабіа, М. Дюшан, С. Далі.

Змістовний модуль 8.

Тема: Мистецтво України та Росії кінця 19 – початку 20 ст.

- Пейзажний живопис передвижників (О.Саврасов, І.Шишкін, А.Куїнджі, В.Поленов, І.Левітан, К.Костанді). Історичний живопис В.Сурикова. Творчість І.Рєпіна.
- Стиль модерн. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Синтез мистецтв. Символізм.
- Ретроспективізм об'єднання «Мир искусства». Творчість В. Серова, М. Врубеля, В. Васнецова, О. Мурашка. Візантивізм М. Бойчука. Риси модерну в живописі Ф. Кричевського.
- Неопримітивізм: М. Шагал. Аналітичний живопис: П. Філонов. Абстракціонізм: В. Кандинський. Супрематизм: К. Малевич. Футуризм: Д. Бурлюк, О. Богомазов. Неопримітивізм та промінізм: М.Ларіонов і Н. Гончарова. Контррельєфи О. Архипенка.
- Одеса як художній центр, її історія («Південноросійські» та «незалежні», Товариство ім. К.К.Костанді).
- Одеса як художній центр, її сучасність. Розмаїття напрямів і течій в Одеській школі малярства. Графіка, скульптура, новітні форми візуального мистецтва Одеси.

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

3.1. Основна

1. Алпатов М.В. Искусство. Книга для чтения. Живопись, скульптура, графика, архитектура. – М., 1969.
2. Аполлон. Изобразительное и декоративное искусство. Архитектура: Терминологический словарь. – М., 1997.
3. Бидерманн Г. Энциклопедия символов. – М., 1996.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Т. 1-4. – М., 1991- 1993.
5. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Т.1,2,3. – Львів, 2003-2008.
6. Малая история искусств. – М., 1978.
7. Популярная художественная энциклопедия. В 2т. – М., 1986.
8. Словарь искусств. – М., 1996.
9. Холл Д. Словарь сюжетов и символов в искусстве. – М., 1996.
10. Серия журналов-альбомов «Великие художники».

3.2. Додаткова

1. Андреев Л.Г. Импрессионизм. – М., 1980.
2. Асеева Н.А. Українське мистецтво кінця ХІХ-початку ХХ століть і західноєвропейські художні центри. – К., 1989.
3. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття. – К., 2007. – С. 83-91, 191-212.
4. Брунов И.И. Парфенон и Эрехтейон.
5. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства.– М., 1985.
6. Власов В.Г. Стили в искусстве. – СПб., 1998.
7. Всеобщая история искусств. Т.2. Искусство средних веков.
8. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Т. 1-4. – М., 1993.
9. Дмитриева Н.А., Акимова Л.И. Античное искусство. – М., 1988.
10. Дмитриева Н.А., Виноградова Н.А. Искусство Древнего мира.– М., 1986.
11. Искусство зарубежных стран. Т. 2, 3.
12. История зарубежного искусства. Т.1.
13. История искусства зарубежных стран: Первобытное общество, Древний Восток, античность. – М., 1980.
14. Кандинский В. О духовном в искусстве. – М., 1992.
15. Кларк К. Пейзаж в искусстве. – СПб., 2004.
16. Колпинский Ю.Д. Великое наследие античной Эллады.
17. Костеневич А.Г. Французское искусство ХІХ – начала ХХ века в Эрмитаже. – Ленинград: Искусство, 1984.
18. Крючкова В. Кубизм. Орфизм. Пуризм. – М., 2000.
19. Любимов Л. Искусство Древнего мира. – М., 1971.
20. Мислер Н., Боулт Д. Филонов. Аналитическое искусство. – М.: Советский художник, 1990.
21. Модернизм. Анализ основных направлений. – М.: Искусство, 1980.
22. Полевой В.М. ХХ век. – М.: Советский художник, 1989.

23. Ревалд Д. История импрессионизма. – М., 1997.
24. Савченко В.В. Археологія кольору // Артанія. – 2007. – Книга 8. – С.70 – 73.
25. Савченко В.В. Дерево життя Кліма Степанова // Артанія. – 2006. – Книга 7. – С.87 – 89.
26. Савченко В.В. Дотик нескінченності: Море у малярстві Юрія Єгорова // Образотворче мистецтво. – 2005. – № 2. – С.40 – 47.
27. Савченко В.В. Живопись Ю.Егорова: // Вступ. стаття к каталогу «Юрий Егоров. Живопись». – Галерея современного искусства NT–Art. – Одесса. – 2008. – С.3 – 5.
28. Савченко В.В. Світло зсередини полотна // Артанія. – 2007. – Книга 9. – С.6 – 9.
29. Савченко В.В. Товариство ім. К.К.Костанді, або Ті, хто не вписався у “Велике Сьогодні” // Образотворче мистецтво. – 2009. – №1. – С. 14-15.
30. Савченко В.В. Експресія кольору у просторі // Артанія. – 2009. – Книга 16. – № 3. – С. 70 – 75.
31. Сарабьянов Д.В. История русского искусства конца XIX – начала XX века. – М.: Издательство Московского университета, 1993.
32. Сарабьянов Д.В. Казимир Малевич. – М.: Искусство, 1993.
33. Сарабьянов Д.В. Стилль модерн. – М.: Искусство, 1989.
34. Сауленко Л.Л. Вступ до культури XX століття. – Одеса, 2002.
35. Сезанн П. Переписка. Воспоминания современников. – М.: Искусство, 1972.
36. Тарасенко О.А. Мистерии модернизма. Одесса, 2004.
37. Флоренский П. Иконостас. – М., 1994.
38. Хилл Я.Б. Импрессионизм. Новые пути в искусстве. – М., 1995.
39. Якимович А.К. XX век. Искусство. Культура. Картина мира. – М.: Искусство, 2003.

2. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ КУРСУ

1. Морфологія мистецтва. Види та жанри. Поняття синтезу мистецтв.
2. Первісне мистецтво різних періодів.
3. Мистецтво Стародавнього Єгипту. Особливості архітектури. Піраміди, сфінкс. Храми в Луксорі та Карнаку.
4. Особливості живопису та скульптури Стародавнього Єгипту. Зображення людини в образотворчому мистецтві Єгипту.
5. Мистецтво періоду правління Ехнатона. (Амарнський період).
6. Крито-мікенське мистецтво. Архітектура Кноського палацу. Пластика. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
7. Грецька архаїка. Скульптура (кори та куриси).
8. Грецька класика. Архітектура. Ордер в архітектурі. Скульптура періодів ранньої, зрілої та пізньої класики.
9. Елліністичне мистецтво.
10. Чорнофігурний та червонофігурний вазопис.

11. Портрет в мистецтві Стародавнього Риму.
12. Мистецтво Стародавнього Риму 2 ст. н.е. Колона Траяна. Пантеон.
13. Помпейські розписи.
14. Мистецтво Візантії. Собор Св. Софії у Константинополі. Особливості архітектури. Мозаїки, фрески.
15. Собор Св. Софії у Києві. Архітектура. Символіка.
16. Мозаїки Св. Софії Київської. Система та символіка. Синтез мистецтв.
17. Мова давньої ікони. Особливості просторового, часового та кольорового рішення. Іконостас. Структура та символіка.
18. Романська архітектура. Синтез мистецтв. Особливості конструкції храму. Символіка.
19. Готична архітектура. Особливості конструкції храму. Вітражі. Готична скульптура.
20. Проторенесанс. Треченто (14 ст.): Джотто.
21. Раннє Відродження. Кватроченто (15 ст.): Мазаччо, Ботичеллі, Донателло, Пьєро дела Франческо, Мантенья, Джорджоне.
22. Високий Ренесанс. Чинквеченто (16 ст.): Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.
23. Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.
24. Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р. Ван дер Вейден, І. Босх. Творчість П. Брейгеля.
25. Мистецтво Германії: А.Дюрер, М.Грюневальд, Л.Кранах, Г.Гольбейн, Бальдунг Грін.
26. Бароко. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
27. Класицизм. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис.
28. Фламандське мистецтво 17 ст.: П.П.Рубенс, Я.Йорданс. Портретна творчість Ван Дейка.
29. Мистецтво Голландії 17 ст. Ф. Хальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів живопису.
30. Творчість Рембрандта: біблійна та міфологічна тематика. Творчість Вермеєра Дельфтського.
31. Французьке мистецтво 17 ст.: Н. Пуссен, К. Лоррен.
32. Мистецтво Італії 18 ст.: Ф. Гварді. Д.А.Каналетто, Д.Б.Тьєполо.
33. Мистецтво Франції 18 ст.: А.Ватто, Ж.О.Фрагонар, Ж.-Б.Грез, Ж.Б.С. Шарден, Ж.-А. Гудон.
34. Англійське мистецтво 18 ст.: У. Хогарт. Т.Гейнсборо. Д. Рейнолдс.
35. Французький класицизм останньої чверті 18 – першої третини 19 ст. Ж.Л. Давід. Ж.-Л. Д. Енгр.
36. Романтизм 20-30-х рр. 19 ст. Т. Жеріко. Е. Делакруа.
37. Реалізм 19 ст. Ж.Ф.Мілле. О.Домьє. Г.Курбе. Барбизонці. К.Коро.
38. Імпресіонізм: К. Моне, Е. Мане, Е. Дега, О. Ренуар, К. Піссарро, А.Сіслей.
39. Постімпресіонізм: П. Сезанн, В. Ван Гог, П. Гоген.
40. Фовізм: А. Матісс, А. Марке. Кубізм: П. Пікассо, Ж. Брак.

41. Футуризм Італії: У. Боччоне, К. Карра, Д. Балла, Д. Северині.
42. Пейзажний живопис передвижників (О. Саврасов, І. Шишкін, А. Куїнджі, В. Полєнов, І. Левітан, К. Костанді).
43. Історичний живопис В. Сурикова. Творчість І. Рєпіна.
44. Стил ь модерн. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Синтез мистецтв.
45. Ретроспективізм об'єднання «Мир искусства».
46. Творчість В. Серова, М. Врубеля, В. Васнецова, О. Мурашка.
47. Візантивізм М. Бойчука.
48. Риси модерну в живописі Ф. Кричевського.
49. Неопримітивізм: М. Шагал.
50. Аналітичний живопис: П. Філонов.
51. Абстракціонізм: В. Кандинський.
52. Супрематизм: К. Малевич.
53. Футуризм: Д. Бурлюк, О. Богомазов.
54. Неопримітивізм та промінізм: М. Ларіонов і Н. Гончарова.
55. Контррельєфи О.Архипенка.
56. Одеса як художній центр, її історія («Південноросійські» та «незалежні», Товариство ім. К. Костанді).
57. Одеса як художній центр, її сучасність. Розмаїття напрямів і течій в Одеській школі малярства. Графіка, скульптура, новітні форми візуального мистецтва Одеси.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ПРИСВОЮВАНИХ СТУДЕНТАМ

Оцінювання знань та вмінь студентів відбувається за 100-бальною системою. Один заліковий кредит – 100 балів, які складаються з суми балів, отриманих за окремі завдання (у вигляді контрольних питань) по темі кожного змістовного модуля. Таблиця нарахування балів додається.

Заліковий кредит 1 (3 семестр)						Заліковий кредит 2 (4 семестр)						Заліковий кредит 3 (5 семестр)			
Модуль І						Модуль ІІ						Модуль ІІІ			
100 балів						100 балів						100 балів			
Змістовний Модуль 1		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4		Змістовний модуль 5		Змістовний модуль 6		Змістовний модуль 7		Змістовний модуль 8	
Завдання 1.1	Завдання 1.2	Завдання 2.1	Завдання 2.2	Завдання 3.1	Завдання 3.2	Завдання 4.1	Завдання 4.2	Завдання 5.1	Завдання 5.2	Завдання 6.1	Завдання 6.2	Завдання 7.1	Завдання 7.2	Завдання 8.1	Завдання 8.2
15	15	15	15	20	20	15	15	15	15	20	20	25	25	25	25

Набравши у сумі 60 балів і більше, студент може отримати їх як залік. У разі бажання більш високої оцінки, студент має можливість перездати модуль. Перездача відбувається у вигляді усного заліку по всім темам змістовних модулів залікового кредиту.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

У процесі навчання курсу використовуються з'ясувально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, дослідницький методи з такими формами роботи, як лекція, співбесіда, доповідь, ілюстрування візуальним матеріалом, розв'язування творчих завдань, робота з літературою в бібліотеках та Інтернеті.

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ:

Під час викладання курсу застосовуються такі методи перевірки та оцінки знань, навичок та умінь студентів, як поточне та індивідуальне опитування, письмова контрольна робота, оцінка за навчальний проект.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

У процесі навчання курсу застосовуються опорний конспект лекцій, нормативні документи; ілюстративні матеріали, методичні розробки до курсу тощо.

9. РЕСУРСИ

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси електронних бібліотек, матеріали на сайті факультету тощо)

<http://lib.onu.edu.ua/> - бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова

<http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> - сайт ОНУ ім. І. І. Мечникова

<http://www.ognb.odessa.ua/> - бібліотека ім. М. Горького

<http://www.nbu.gov.ua/> - бібліотека ім. В.Вернадського

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> - бібліотека ім. М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка

<http://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г. Сковороди

<http://www.inst-ukr.lviv.ua/> - Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича

<http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html> - Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського

10. ВИДАТНІ ТВОРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

1. Зображення бика. Печера Ляско.
2. Зображення бізона. Печера Альтаміра.
3. Зображення оленів. Рельєф з Лорте.
4. Жіноча статуетка з Віллендорфу.
5. Розпис печери Тассілі.
6. "Венери" Трипілля.
7. Піраміди фараонів Хеопса, Хефрена і Мікеріна у Гізі.
8. Сфінкс фараона Хефрена в Гізі.
9. Сфінкс Аменемхета III.
10. Луксор. Колонада храму Амона.
11. Карнак. Колонада гіпостильної зали храму Амона.
12. Зодчий Хесира. Рельєф.

13. Цариця Кавіт за туалетом. Рельєф гробниці Кавіт.
14. Доїння корови. Рельєф гробниці Кавіт.
15. Статуетки жерця Аменхотепа і його дружини Ранаї.
16. Тутмес. Голова цариці Нефертіті.
17. Жінки-музики. Фрагмент розпису гробниці Нахт у Фівах.
18. Саркофаг Тутанхамона.
19. Колоси Рамзеса II в Абу-Сімбелі.
20. Плакальники. Рельєф з Мемфісу.
21. Маска з Мікен.
22. Брама з левами у Мікенах.
23. Цар-жрець. Фреска з палацу у Кносі.
24. Антилопи. Фреска з острову Фера.
25. Посудина в образі голови бика з палацу у Кносі.
26. Амфора з Мікен. Стил Камарес.
27. Жіноча голова з Мікен.
28. Курос.
29. Кора.
30. Діпілонська амфора.
31. Ексекій. Амфора з зображенням Аякса та Ахілла, які грають у кості.
32. Акрополь в Афінах. Реконструкція.
33. Іктін і Калікрат. Парфенон.
34. Ерехтейон. Порттик кор.
35. Фідій та учні. Мойри. Скульптура східного фронтона Парфенону.
36. Фідій та учні. Посейдон, Аполлон і Артеміда. Рельєф Парфенону.
37. Ніка, що розв'язує сандалію. Рельєф балюстради храму Ніки Аптерос в Афінах.
38. Червоно-фігурний кратер.
39. Голова Аполлона.
40. Поліклет. Доріфор.
41. Пракситель. Гермес.
42. Скопас. Менада.
43. Лісіп. Голова Олександра Македонського.
44. Камея Гонзага.
45. Агесандр. Афродіта Мілосська.
46. Ніка Самофракійська.
47. Боротьба Зевса з гігантами. Фрагмент фризу Пергамського вівтарю.
48. Голова гіганта. Фрагмент фризу Пергамського вівтарю.
49. Еринія. Фрагмент фризу Пергамського вівтарю.
50. Портрет Вітелія.
51. Портрет невідомого римлянина.
52. Портрет Філіпа Аравітянина.
53. Портрет сирійки.
54. Пантеон.
55. Колізей.
56. Портрет імператора Костянтина.

57. Палаццо Векьо у Флоренції.
58. Сімоне Мартіні. Благовіщення.
59. Джотто. Повернення Йохима до пастухів. Фреска Капели дель Арена в Падуї.
60. Церква Сан Міньято у Флоренції.
61. Мазаччо. Чудо зі статиром. Фреска капели Бранкачі у церкві Санта Марія дель Карміне у Флоренції.
62. Брунелескі. Капела Пацці у Флоренції.
63. Паоло Уччелло. Битва при Сан-Романо.
64. Пьєро дела Франческа. Поклоніння немовляті.
65. Пьєро дела Франческа. Мадонна Милосердя. Поліптих. Борго Сан Сеполькро. Палаццо Комунаре.
66. Лука Синьореллі. Фреска з циклу “Страшний суд” собора в Орвьєто.
67. Антоніо Полайоло. Св.Себастьян.
68. Мантенья. Померлий Христос.
69. Беноццо Гоццолі. Похід волхвів. Фреска палаццо Медичі-Рикарді у Флоренції.
70. Філіппо Ліппі. Поклоніння немовляті.
71. Франческо дель Коса. Благовіщення.
72. Алессо Бальдовінетті. Мадонна з немовлям.
73. Ботічеллі. Весна.
74. Ботічеллі. Народження Венери.
75. Л. да Вінчі. Портрет Мони Лізи (“Джоконда”).
76. Л. да Вінчі. Мадонна у гроті.
77. Л. да Вінчі. Тайна вечеря. Фреска трапезної монастиря Санта Марія делле Граціє у Мілані.
78. Л. да Вінчі. Етюд рук.
79. Рафаель. Мадонна Конестабіле.
80. Рафаель. Мадонна зі щиглятком.
81. Рафаель. Сікстинська мадонна.
82. Рафаель. Фрески Станци делла Сеньятура. Ватиканський палац.
83. Рафаель. Платон і Аристотель. Фрагмент фрески “Афінська школа”. Станци делла Сеньятура.
84. Мікеланджело. Давід.
85. Мікеланджело. Страшний суд. Фреска Сікстинської Капелли у Ватикані. Фрагмент.
86. Мікеланджело. Сотворіння Адама. Фреска плафону Сікстинської капели у Ватикані.
87. Мікеланджело. Закутий (закований) полонений. Статуя для гробниці папи Юлія II у Римі.
88. Мікеланджело. Ніч. Алегорична фігура на гробниці Джуліано Медичі. Капелла Медичі у церкві сан Лоренцо у Флоренції.
89. Мікеланджело. Пьєта Ронданіні.
90. Парміджаніно. Мадонна з трояндою.
91. Собор Сан Марко у Венеції.

92. Палац дожив у Венеції.
93. Вікторе Карпаччо. Цикл “Життя св.Урсули”.
94. Джованні Белліні. Озерна мадонна.
95. Джованні Белліні. Мадонна.
96. Джорджоне. Спляча Венера.
97. Веронезе. Мадонна сімейства Куччина.
98. Веронезе. Шлюб у Канні.
99. Тіціан. Венера перед люстром.
- 100.Тіціан. Портрет папи Павла III з Алессандро і Оттавіо Фарнезе.
- 101.Тіціан. Марія Магдаліна, що кається.
- 102.Тіціан. Св.Себастьян.
- 103.Якопо Тінторетто. Битва архангела Михайла з сатаною.
- 104.Якопо Тінторетто. Викрадення тіла Св.Марка з Александрії.
- 105.Якопо Тінторетто. Тайна вечеря. м.Венеція, церква Сан Джорджо Маджоре.
- 106.Джузеппе Арчимбольді Весна.
- 107.Джузеппе Арчимбольді. Літо.
- 108.Альбрехт Дюрер. Автопортрет.
- 109.Альбрехт Дюрер. Адам і Єва.
- 110.Ієронім Босх. Корабель дурнів.
- 111.Пітер Брейгель Молодший. Зима. Катання на ковзанах.
- 112.Пітер Брейгель. Притча про сліпих.
- 113.Рогир ван дер Вейден. Жіночий портрет.
- 114.Лукас Кранах Старший. Єва.
- 115.Ян ван Ейк. Мадона канцлера Ніколя Ролена.
- 116.Джованні Батіста Тьєполо. Триумф Флори.
- 117.Дієго Веласкес. Меніни (автопортрет з членами королівської родини).
- 118.Ян Вермеєр Делфтський. Дівчина біля відчиненого вікна, що читає листа.
- 119.Рембрандт. Повернення блудного сина.
- 120.Рембрандт. Даная.
- 121.Франс Халс. Циганка.
- 122.Франсіско де Гойя-і-Лусьєнтес. Махи на балконі.
- 123.Томас Гейнсборо. Блакитний хлопчик. Портрет Джонатана Баттла.
- 124.Пітер Пауль Рубенс. Венера і Адоніс.
- 125.Франсуа Буше. Венера, яка заспокоює Амура.
- 126.Антуан Ватто. Жиль.
- 127.Жан-Батіст Гр'юз. Глечик, який розбито.
- 128.Жан Оноре Фрагонар. Гойдалки.
- 129.Жан-Батіст Симеон Шарден. Скат.
- 130.Клод Лоррен. Прибуття Клеопатри в Тарс.
- 131.Нікола Пуссен. Царина Флори.
- 132.Крістофер Рен. Собор св. Павла. м. Лондон.
- 133.Жак-Жермен Суффло. Пантеон. м. Париж.
- 134.Клод-Нікола Леду. Дім садівника та дім директора джерел. м. Шо (Франція).

135. Василь Баженов. Пашков дім. м. Москва
136. Іван Старов. Троїцький собор Олександрівської лаври. м. Санкт-Петербург.
137. Антоніо Ринальдї. Князь-Володимирський собор. м. Санкт-Петербург.
138. Антоніо Ринальдї. Вінченцо Бренна. Гатчинський палац. м. Гатчина.
139. Вінченцо Бренна. Павільйон Орла. м. Гатчина.
140. Чарльз Камерон. “Камеронова галерея”. м. Царське село.
141. Чарльз Камерон. Палац і парк. м. Павловськ.
142. Андрій Вороніхін. Казанський собор. м. С.-Петербург.
143. Адріан Захаров. Будівля Адміралтейства. м. С.-Петербург.
144. Жан Тома де Томон. Будівля Біржі на стрілці Васильєвського острова. м. С.-Петербург.
145. Франц Боффо. Будівля Міської думи. м. Одеса.
146. Франц Боффо. Колонада – частина ансамблю палацу князя М.С.Воронцова. м. Одеса.
147. Ф.Гонсіоровський. Будівля Археологічного музею. м. Одеса.
148. Франц Боффо (?). Будівля Художнього музею. м. Одеса.
149. Жак Луї Давід. Смерть Марата.
150. Жак Луї Давід. Клятва Гораціїв.
151. Ж.-Л. Доменік Енгр. Весна.
152. Теодор Жеріко. Плот “Медузи”.
153. Теодор Жеріко. Скачки в Епсомі.
154. Ежен Делакруа. Свобода, що веде народ до барикад.
155. Ежен Делакруа. Барка Данте.
156. Ежен Делакруа. Алжирські жінки.
157. Ежен Делакруа. Арабські скакуни, що б’ються у конюшні.
158. Гюстав Курбе. Похорон в Орнані.
159. Каспар Давід Фридрих. Ранковий серпанок у горах.
160. Філіп Отто Рунге. Автопортрет.
161. Йоган Генріх Фюслі. Нічний жах.
162. Гюстав Курбе. Купальниці.
163. Гюстав Курбе. Майстерня (“Реальна алегорія, що характеризує семирічний період мого художнього життя”).
164. Гюстав Курбе. Скелі Етрета після грози.
165. Гюстав Курбе. Хвиля.
166. Жан-Франсуа Мілле. Збиральниці колосків.
167. Жан-Франсуа Мілле. Анжелюс (“Вечірня молитва”).
168. Нарсіс Діаз де ла Пенья. Ліс Фонтенбло.
169. Констант Труайон. Воли, що йдуть в поле. Ранок.
170. Теодор Руссо. Дуби в Апремоні.
171. Шарль Франсуа Добіньї. Сена в Бізоні.
172. Фредерік Базіль. Ліс Фонтенбло.
173. Каміль Коро. Сільський концерт.
174. Каміль Коро. Спомин про Мортфонтен.
175. Клод Моне. Враження.

176. Клод Моне. Руанський собор (Портал у світлі сонця, що сходить. Гармонія у блакитному).
177. Клод Моне. Сад з прудом у Живерні.
178. Едуар Мане. Сніданок на траві.
179. Едуар Мане. Олімпія.
180. Каміль Піссарро. Червоні дахи.
181. Анрі де Тулуз-Лотрек. В Мулен де ла Галетт.
182. Альфред Сіслей. Перший сніг у Лувісьєні.
183. Едгар-Жермен-Ілер Дега. Танцювальний клас.
184. Вінсент Віллем Ван Гог. Автопортрет.
185. Вінсент Віллем Ван Гог. Червоні виноградники.
186. Поль Гоген. Nevermore (Ніколи більше).
187. Поль Сезанн. Гора св. Вікторії.
188. Жорж Сера. Цирк.
189. Василь Суріков. Портрет генералісімуса О. В. Суворова.
190. Ісаак Левітан. Понад вічним спокоєм.
191. Валентин Серов. Дівчина з персиками.
192. Михайло Врубель. Демон.
193. Густав Клімт. Портрет Аделі Блох-Бауер.
194. Едвард Мук. Крик.
195. Пабло Пікассо. Герніка.
196. Пабло Пікассо. Родина комедіантів.
197. Хуан Гріс. Натюрморт з гітарою, книгою та газетою.
198. А. Модільяні. Дама з віялом.
199. Умберто Боччоні. Під перголою в Неаполі.
200. Василь Кандинський. Розгойдування.
201. Костянтин Бранкузі. Птах у повітрі.
202. Павло Філонов. Формула весни.
203. Сальвадор Далі. Постійність пам'яті.
204. Тимофій Бойчук. Біля яблуні.

11. ПИТАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ

1. Первісне мистецтво різних періодів.
2. Мистецтво Стародавнього Єгипту. Піраміди, сфінкс.
3. Особливості архітектури Стародавнього Єгипту. Храми в Луксорі та Карнаку.
4. Особливості живопису та скульптури Стародавнього Єгипту. Зображення людини в образотворчому мистецтві Єгипту.
5. Мистецтво періоду правління Ехнатона. (Амарнський період).
6. Крито-мікенське мистецтво. Архітектура Кноського палацу. Пластика. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
7. Грецька архаїка. Скульптура (кори та куриси).

8. Грецька класика. Архітектура. Ордер в архітектурі. Скульптура періодів ранньої, зрілої та пізньої класики.
9. Елліністичне мистецтво.
10. Чорнофігурний та червонофігурний вазопис.
11. Портрет в мистецтві Стародавнього Риму.
12. Мистецтво Стародавнього Риму 2 ст. н.е. Колона Траяна. Пантеон.
13. Помпейські розписи.
14. Мистецтво Візантії. Собор Св. Софії у Константинополі. Особливості архітектури. Мозаїки, фрески.
15. Собор Св. Софії у Києві. Архітектура. Символіка.
16. Мозаїки Св. Софії Київської. Система та символіка. Синтез мистецтв.
17. Мова давньої ікони. Особливості просторового, часового та кольорового рішення.
18. Іконостас. Структура та символіка.
19. Романська архітектура. Синтез мистецтв. Особливості конструкції храму. Символіка.
20. Готична архітектура. Особливості конструкції храму. Вітражі. Готична скульптура.
21. Проторенесанс. Треченто (14 ст.): Джотто.
22. Раннє Відродження. Кватроченто (15 ст.): Мазаччо, Ботичеллі, Донателло, П'єро дела Франческо, Мантенья, Джорджоне.
23. Високий Ренесанс. Чинквеченто (16 ст.): Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.
24. Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.
25. Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р.Ван дер Вейден, І. Босх. Творчість П. Брейгеля.
26. Мистецтво Германії: А. Дюрер, М. Грюневальд, Л. Кранах, Г.Гольбейн, Бальдунг Грін.
27. Бароко. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
28. Класицизм. Особливості архітектури: К. Рен, Ж. Ж. Суффло, В.Баженов, Ч. Камерон, А. Ринальдї, А. Вороніхін, А. Захаров, Тома де Томон, Ф. Боффо.
29. Класицизм. Скульптура. Живопис.
30. Фламандське мистецтво 17 ст.: П.-П. Рубенс, Я. Йорданс. Портретна творчість Ван Дейка.
31. Мистецтво Голландії 17 ст. Ф. Хальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів живопису.
32. Творчість Рембрандта: біблійна та міфологічна тематика.
33. Творчість Вермеєра Дельфтського.
34. Французьке мистецтво 17 ст.: Н. Пуссен, К. Лоррен.
35. Мистецтво Італії 18 ст.: Ф. Гварді. Каналетто, Ж. Б. Тьєполо.
36. Мистецтво Франції 18 ст.: А. Ватто. Ж.О. Фрагонар. Ж.Б. Шарден. Ж.А. Гудон.
37. Англійське мистецтво 18 ст.: У. Хогарт. Т. Гейнсборо. Д. Рейнолдс.

38. Французький класицизм останньої чверті 18 – першої третини 19 ст. Ж. Л. Давід. Ж. Л. Д. Енгр.
39. Романтизм 20-30-х рр. 19 ст. Т. Жеріко. Е. Делакруа.
40. Реалізм 19 ст. Ж.Ф. Мілле. О. Домьє. Г.Курбе. Барбізонці. К. Коро.
41. Імпресіонізм: К. Моне, Е. Мане, Е. Дега, О. Ренуар, К. Піссарро, А.Сіслей.
42. Постімпресіонізм: П.Сезанн, В. Ван Гог, П. Гоген.
43. Фовізм: А. Матісс, А. Марке.
44. Кубізм: П. Пікассо, Ж. Брак, Х.Гріс.
45. Футуризм Італії: У. Боччоне, К. Карра, Д. Балла, Д. Северині.
46. Пейзажний живопис передвижників (О. Саврасов, І. Шишкін, А. Куїнджі, В. Полєнов, І. Левітан, К. Костанді).
47. Історичний живопис В.Сурикова.
48. Творчість І. Рєпіна.
49. Стиль модерн. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Синтез мистецтв.
50. Символізм у західноєвропейському і вітчизняному мистецтві.
51. Ретроспективізм об'єднання «Мир искусства».
52. Творчість В. Серова, М. Врубеля, В. Васнецова, О. Мурашка.
53. Риси модерну в живописі Ф. Кричевського.
54. Неопримітивізм: М. Шагал.
55. Аналітичний живопис: П. Філонов.
56. Абстракціонізм: В. Кандинський.
57. Супрематизм: К. Малевич.
58. Футуризм: Д.Бурлюк, О.Богомазов.
59. Неопримітивізм та промінізм: М. Ларіонов і Н. Гончарова.
60. Контррельєфи О.Архипенка.
61. Товариство південноросійських художників (Одеса кінця ХІХ-початку ХХ ст.)
62. Виставки “незалежних” художників в Одесі на початку ХХ ст.
63. Товариство імені К.К. Костанді (1921-1929).
64. Одеса як сучасний художній центр. Розмаїття напрямів і течій в Одеській школі малярства.
65. Графіка і скульптура сучасної Одеси.
65. Новітні форми візуального мистецтва Одеси.

Зміст

Вступ.....	2
Структура курсу.....	3
Програма курсу і зміст дисципліни.....	5
Література до курсу.....	8
Питання для повторення курсу.....	9
Розподіл балів, присвоюваних студентам.....	11
Ресурси.....	12
Видатні твори образотворчого мистецтва.....	12
Питання контрольних робіт для студентів заочного відділення.....	17

Навчальне видання

Савченко Віра Володимирівна

Робоча програма і методичні вказівки до курсу

“Історія образотворчого мистецтва”

для студентів-культурологів філософського факультету

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 20.05.2010. Формат 60x90/16.
Гарн. Таймс. Тираж 50 прим.

Редакційно-видавничий Центр
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова,
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39